

در پی بستری شدن این مرجع تقلید
عبادت رهبر انقلاب
از آیت الله مکارم شیرازی

فارس: حضرت آیت الله خامنه ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی، صبح دیروز از حضرت آیت الله مکارم شیرازی در یکی از بیمارستان های تهران عبادت کردند. رهبر انقلاب اسلامی در این عبادت، در جریان روند درمان حضرت آیت الله مکارم شیرازی قرار گرفتند...

صفحه ۲

سه شنبه ۲۳ مهر ۱۳۹۸ • ۱۶ صفر ۱۴۴۱ • ۱۵ اکتبر ۲۰۱۹

روحانی در نشست خبری:

اگر رئیس جمهور مسئول اجرای قانون اساسی نیست به مردم بگویند

گروه سیاست: روز گذشته، ۲۰ ماه بعد از آخرین نشست رئیس جمهوری، ساختمان پاستور بار دیگر میزبان خبرنگاران داخلی و خارجی بود تا سؤالات انباشته شده خود را از حسن روحانی بپرسند. رئیس جمهوری نیز مراعات کرد و در آغاز...

صفحه ۲

سال هفدهم • شماره ۳۵۵ • ۱۶ صفحه • ۴۰۰۰ تومان

سرمقاله

جهان کوکی راست گرد

کمال اطهاری . پژوهشگر اقتصاد توسعه

ارسطو گمان می برد آنچه از خاک باشد، بر خاک می افتد؛ اما در نیمه قرن هفدهم، نیوتن ثابت کرد علت بر زمین افتادن، قوه جاذبه است. از این کشف عظیم در زمان خود، این نتیجه برآمد که جهان مانند یک ساعت یا ماشین بزرگ خودکوک، با چند قانون جاودانه کار می کند. حال اگر انسان قادر نیست جهان طبیعی را به میل خود تنظیم کند، تنظیم جهان اجتماعی دست خود او است و راز آن در کشف قوانین طبیعی حاکم بر ذات انسان است. در نیمه دوم قرن هجدهم عنوان شد که این قانون طبیعی، پیروی از نفع شخصی است؛ پس کافی است به توصیه اسمیت، ماشین اقتصاد را با قانون منفعت شخصی کوک کنیم تا ثروت، آزادی و عدالت از سوی دیگر ماشین سرسازر شود. به این ترتیب، توهم جاودانگی جهان کوکی راست گرد اجتماعی شکل گرفت. در این جهان کوکی راست گرد، وظیفه دولت تنها روغن کاری ماشین است و جامعه مدنی هم هر نهاد خودجوشی را می تواند شکل دهد، جز آنکه نهاد برقراری عدالت باشد؛ چون کوک (تنظیم) ماشین که عادلانه ترین جهان ممکن اجتماعی را می سازد، به هم می خورد. پس اگر جامعه مدنی چنین کند، دولت برای حفظ عدالت مجبور به محدود کردن خواست عدالت خواهد شد؛ حتی اگر فیلسوف لیبرالی مانند رالز، امکان توافق آزادانه بر سر اعمال عدالت را نیز طبیعی بداند.

درحالی که منطق دیالکتیک در اواخر قرن هجدهم و هندسه اقلیدسی در اوایل قرن نوزدهم ابداع شده بود، دو قرن پس از کشف نیوتن، در اواخر قرن نوزدهم، پوئانکاره نشان داد که حرکت در این جهان، خطی و قابل پیش بینی نیست؛ با به تعبیری جهان کوکی نیست؛ زیرا هرچند نیوتون مسئله حرکات دو جرم را با قوانین خود حل کرده بود، اما پیش بینی حرکات سه جرم و بیشتر، «وابستگی حساس به شرایط اولیه» دارد و چون ما همه این شرایط را نمی دانیم، قابل پیش بینی نیست. همین کشف حدود یک قرن بعد با نام «وابستگی به مسیر» (path dependence) وارد علوم اقتصادی و اجتماعی شد. البته پیش بینی پذیر نبودن حرکات آینده، اصل علیت و قانونمندی را زیر سؤال نمی برد، بلکه اصل تکرار پدیده ها را نفی می کند؛ از آنجا که تاریخ تکرار نمی شود، هر پدیده در موقعیت تاریخی یا شرایط خاصی قرار می گیرد که بر مسیر حرکت آینده خود و دیگر پدیده ها تأثیر می گذارد. از این رو، هرچند قوانین اقتصادی وجود دارد، گره برداری از ماشین اقتصادی یک جامعه نمی تواند برای جامعه دیگر ثروت، آزادی و عدالت به ارمغان بیاورد. برای مثال، وقتی بورژوازی ملی کشور مرکزی بر پیرامونی اعمال هژمونی (استعماری یا جدید) می کند، بورژوازی ملی کشور پیرامونی نمی تواند مسیر پیشین آن را ببیماید.

بعد از پوئانکاره، فیزیک نیوتنی به طور کامل جای خود را به فیزیک انیشتینی و کوانتومی داد. در این کشفیات نوین، زمان و مکان، مشاهده گر و موضوع مشاهده (جزء و کل) درهم آمیخت و اصل عدم قطعیت به اثبات رسید. دستاوردهایی که نه تنها گره برداری از ماشین اقتصاد اسمیت را نفی می کرد، بلکه نشان می داد تحمیل اراده کل بر جزء (دولت بر فرد در جامعه مدنی از طریق برنامه ریزی متمرکز و دیکتاتوری پوئلتار) نیز ممکن نیست. این نظریه ها راه را برای نظریه های پیچیدگی و آشوب (chaos) گشودند که به وجود آمدن قواعدی کلی را بر اساس شرایط اولیه یا نظام مدنی را بر پایه حرکات غیرنظام مند نشان دادند و جهان را تنها به این ترتیب قابل پیش بینی کردند.

ادامه در صفحه ۲

هادی خانی از تاریکخانه فرار مالیاتی می گوید

پرونده ۵ هزار وکیل در دست بررسی

صفحه ۵

صفحه ۳

یادداشت

درباره پروژه نمایشی - موسیقایی «سوگ آزادی»

راهبان دلاور

او بود. این تحول و ادب در متون نمایشی جدید و قدیم جایگاه خر را ویژه می کند. از این رو داستان خر بارها در کانون توجه قرار گرفته است. در سال ۱۳۷۰ گروهی برای اجراهای آیینی به جشنواره جهانی آونیون در فرانسه رفتند. معین البکا، مرحوم هاشم فیاض از تعزیه شناسان و تعزیه خوانان بنام بود و با هنرمندی تمام چند تعزیه در محوطه کلیسای تاریخی سلسنت اجرا کرد که به روشنی دیدم بیشترین اقبال به تعزیه خر بود. ناصر تقوایی نیز کار ارزشمند دیگری به سامان رسانید و «تمرین آخر» را به «خر دلاور» اختصاص داد و براساس یکی از متون کهن از آن میرعزای کاشانی از تعزیه خوانان تکیه دولت تهران فیلمی ساخت. جدیدترین کارهای هنری که با محوریت خر ساخته شده، باز هم از میراث میرعزای کاشی است که این بار در قالب مجلس تعزیه جناب خر بن یزید ریاحی و به همت مجید خسروآبادی و آهنگ سازی فردین خلعتبری در حال اجراست.

جالب است که در تعزیه معمولاً نقش عباس و خر، بازیگران واحدی دارد؛ یعنی آنان که عباس خوان هستند، خر خوان هم هستند، زیرا هر دوی آنها فرماندهای بزرگ، بلندقامت، دلیر، رشید و استوار بوده اند.

به هر حال از آنجا که تصویر واقعه کربلا بدون شخصیت خر گویی چیزی کم دارد، در تعزیه تا حد ممکن بر این صحابه مؤبد سیدالشهدا تأکید شده است.

است. امیر در برابر هیچ یک از اینها تاب نیاورد و برای همه آنها دسته های نظامی گسیل می کرد. به هر حال در زمان امیر نهادهای به نام شرطه به معنای پلیس امروزی، در شهرها شکل گرفت و فرماندهی مستقیم آن زیر نظر آن حضرت بود. شرطه به معنای ارتش نبود، بلکه چوآن شهربانی به معنای امروزی بود و وظایفی شهری و بین شهری داشت و از حقوق شهروندی به ویژه امنیت دفاع می کرد. هرچند در مواردی کار آنها با ارتش هم پوشانی داشت. در قضایای غارات ارزش این گروه شناخته تر شد و این نهاد کارکرد خود را در حکومت و قدرت نشان داد و پس از شهادت امیر هم این تجربه ادامه یافت. خر در واقع نقش شرطه را برای دستگاه اموی داشت و نگهبان امنیت راه ها بود؛ از این رو برای بستن راه بر سیدالشهدا و همراهی با آن حضرت و جلوگیری از ورود ایشان به کوفه انتخاب شد. سیدالشهدا نه از راه اصلی کوفه بلکه از راه دیگری که منازل و توقفگاه های آن نیز شناخته بود، رو به سوی کوفه گذاشت و حرّ در میانه راه با ایشان تلاقی کرد. وظیفه اول حرّ این بود که مانع ورود امام به کوفه شود و در این راه موفق شد؛ اما اهمیت خر در امر دیگری است و آن تحولی است که بر اثر مجالست و همدلی با سیدالشهدا برای او پیش آمد. گفت وگوهای خر با سیدالشهدا چمלקسی حاکی از ادب خر و تکریم او در حق سیدالشهداست. منبری های تهران می گفتند آنچه موجب نجات خر شد، جز شجاعت، ادب

جنگاوری شناخته می شد و به همین دلیل در زمره فرماندهان و راهبانان حاکم عراق بود. یکی از وظایف حکومت ها، نخست حفظ و ایجاد امنیت در شهرها و افزون بر آنها نگه داشتن امنیت راه ها بود که مایه گسترش بازرگانی و دادوستد می شد که به ویژه در ایام گزاردن آیین حج راهبانی اهمیتی دوچندان می یافت. از این رو در احکام اسلامی برای «اخافه ناس» یا ترساندن و هراساندن مردم حکم اعدام در نظر گرفته شده است. یکی از مصادیق مفسد فی الارض، ترساندن مردم با شمشیر و ادوات جنگی است؛ کاری که می توان معاویه را آغازگر آن دانست.

پس از صفین و ماجرای حکمیت، معاویه گروه هایی را به شهرهای عراق و مناطق پیوسته به آن، به ویژه بصره، گسیل داشت؛ مأموریت آنها قتل و غارت و جنگ های نامنظم شهری و برون شهری بود.

به این ترتیب او خلافت امیرالمؤمنین را گسیخته و ناتوان از برقراری امنیت جلوه می داد و از طرف دیگر امکان تشکیل یک سپاه بزرگ و متحد را که بتواند در برابر خودش بایستد، از میان می برد. این دوره از خلافت امیرالمؤمنین در تاریخ نگاری اسلامی با عنوان «غارات» شناخته می شود و مشهورترین اثر در این باب «کتاب الغارات» مورخ شیعی ابراهیم ثقفی کوفی اصفهانی (متوفی ۸۱ ق) است که به خوبی و آنراستی به همت مرحوم استاد میرجلال الدین محدث ارموی در دو جلد تصحیح و منتشر شده

احمد مسجدجامعی

این روزها «تعزیه جناب حرّ بن یزید ریاحی» در تپه های عباس آباد در بوستان آب و آتش برگزار شد. یکی از پرجاذبه ترین قسمت های تعزیه، داستان خر دلاور است که نه فقط در قدیم بلکه در روزگار ما هم توجه هنرمندان بزرگ را برانگیخته است. با آنکه سیدالشهدا اصحاب بسیاری مانند زهیر بن قین و حبیب بن مظاهر و بریر داشت؛ اما در میان آنان خر جایگاهی بلند دارد. با آنکه خر اساساً از اصحاب امام نبود، بلکه در سپاه دشمن بود. او نخستین کسی است که به رویارویی امام رفت و بی تردید در آنچه در دشت کربلا به وقوع پیوست، نقشی مهم داشت. برای سیدالشهدا آنچه اهمیت داشت، تحول خر بود و به همین سبب به او گفت تو خر و آزاده ای همان طور که مادرت تو را به این نام خواند. در واقع حرکت سیدالشهدا برای پدید آمدن شخصیت هایی چونان خر بود که همگان را زیر و رو کند.

داستان کربلا از هر دو سوی نبرد، مملو از شخصیت های ناشناخته است؛ یعنی کسانی که فقط در واقعه کربلا از آنها نامی به میان می آید. یکی از آنها خر بود که پیش از آمدن سیدالشهدا به سمت کوفه، تنها به دلاوری و

حرف اول

اصلاحات اقتصادی و بسیج اجتماعی

حسین حقگو . کارشناس اقتصادی

رئیس جمهور در حالی بخش نامه بودجه سال آینده ثبات در اقتصاد و اصلاح ساختار دولت را به مجلس ابلاغ کرد که بیش از هر زمان دیگری این اهداف دست نیافتنی می نماید. این اهداف تعریف شده وقتی بیشتر غیر قابل حصول به نظر می آید که با این هدف گذاری رئیس سازمان برنامه و بودجه ترکیب می شود که قرار است «در بودجه سال ۹۹ برای نخستین بار، نفت از هزینه های جاری جدا» شود و به طرح های عمرانی اختصاص پیدا می کند. دلایل این دشواری هم البته واضح است. صرف نظر از مسائل و مشکلات اقتصادی و اینکه بر اساس تمام پیش بینی ها، حداکثر رشد اقتصادی کشور در سال آتی حدود یک درصد خواهد بود و تورم نیز بالای ۳۰ درصد ... که با این توان به شدت محدود و بنیه ضعیف، انجام اصلاحات وعده داده شده بسیار بعید به نظر می آید. معضل «سیاست» را نیز باید افزود که سال جاری و سال آتی سایه آن به شدت بر اقتصاد سنگینی خواهد کرد. فصل ارائه بودجه به مجلس و بررسی آن در نهاد قانون گذاری، مصادف با شروع و اوج گیری انتخابات مجلس است. انتخاباتی که بی شک هرگونه مانور اصلاحی را آنچنان که در ابلاغیه بودجه آمده است، از مجلس و دولت سلب می کند؛ چراکه اصلاحات وعده داده شده از طرقی همچون حذف بخشی از یارانه های پنهان (حدود هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان) یا افزایش درآمدهای مالیاتی از بنگاه ها و خانوارها هر یک به گونه ای بخش هایی از جامعه و گروه های اجتماعی یا لایه های قدرت را برمی آشوبد و به مخالفت با اجرایی شدن این اقدامات وامی دارد؛ مخالفت هایی که خود را در قالب فشار به دولت و گروه های حامی آن و ضدیت با نمایندگان تصویب کننده این اصلاحات بودجه ای و مهنوالی با گروه های انتخاباتی رقیب منعکس خواهد کرد. تداوم سنگینی سایه سیاست بر اقتصاد را در سال آتی و آغاز مارتن انتخابات ریاست جمهوری در وجهی شدیدتر شاهد خواهیم بود؛ به ویژه آنکه بر اساس بسیاری از پیش بینی ها، مجلس آتی به مراتب محافظه کارتر و مخالف تر با دولت خواهد بود...

ادامه در صفحه ۴

برای درج تبلیغات خود در وبسایت روزنامه شرق با ما تماس بگیرید

دومین روزنامه پربازدید ایران در فضای مجازی

۸۸۹۴۲۰۳۵

sharghdaily.ir

خبر به وقت شرق

تلگرام شرق پیوندید

@sharghdaily

ارتباط با روزنامه شرق
SHARGHLINE
@SHARGHDAILY.IR

پیام کوتاه
۳۰۰۰۴۶۹۹

sharghline@sharghdaily.ir

الو شرق
۸۸۹۴۸۲۷۳